

ΕΠΙΘΕΤΑ

(συνέχεια)

Στό προηγούμενο μάθημα αναφερθήκαμε στον όρισμό των επίθετων και είπαμε γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τὰ γένη, τίς καταλήξεις καί τήν κλίση των επίθετων.

Τά διακρίναμε σέ **ἀσυναίρετα** καί **συνηρημένα** καί ἀσχοληθήκαμε μέ τὰ ἀσυναίρετα δευτερόκλιτα σέ **-ος, -η, -ον** ἢ **-ος, -α, -ον**· σοφός, σοφή, σοφόν, πλούσιος, πλουσία, πλούσιον (δηλ. *τριγενή* καί *τρικατάληκτα* δευτερόκλιτα).

β) Δευτερόκλιτα επίθετα τριγενή καί δικατάληκτα
μέ τρία γένη καί δύο καταλήξεις
(ἀσυναίρετα)

Παραδείγματα

Ἡ τῶν ἀνδρείων δόξα **ἀθάνατός** ἐστί.

Ἡ τοῦ σοφοῦ ψυχὴ **ἡσυχός** ἐστί ἐν ταῖς τοῦ βίου συμφοραῖς.

Ἡ ἐν ταῖς μάχαις τελευτῆ τοῖς Σπαρτιάταις **ἔνδοξος** καί **ἔντιμος** ἦν.

Ἀνάξιοι εἰσὶν **φρονίμων** ἀνθρώπων αἱ τῶν ἀγρίων θηρίων ἐπιθυμία.

Ἄδηλα τὰ τοῦ πολέμου.

Ὅπου ἐστί ἔργων καιρός, **ἄχρηστοι** λόγοι.

Οὐ φιλοῦμεν (δέν ἀγαπᾶμε) τήν τῶν Περσῶν **βάρβαρον** χώραν.

Ἡ **λάλος** (= φλύαρος) θυγάτηρ χρήσιμόν τινα γνώμην ἔφη.

Ἄδικος πλοῦτος οὔποτε βέβαιος.

Φεῦγε **τάς ἀπίστους** φίλιας.

Ἄλυπον βίον οἱ θεοὶ μόνον ἄγουσι.

Ἡ γῆ **ἡμέρους** συκᾶς φέρει.

Στό σημερινό μας μάθημα θά ἀναφερθοῦμε στά **τριγενή** καί **δικατάληκτα δευτερόκλιτα επίθετα** (δηλ. *μέ τρία γένη*, ἀλλά *μέ δύο καταλήξεις* **-ος, -ος, -ον**· μία γιά τό ἀρσενικό καί θηλυκό σέ **-ος** καί μία γιά τό οὐδέτερο σέ **-ον**).

Ποιά δευτερόκλιτα σέ **-ος** εἶναι δικατάληκτα:

1) Τά περισσότερα ἀπό τὰ σύνθετα: ὁ, ἡ ἄγονος, τό ἄγονον, ὁ, ἡ ἔνδοξος, τό ἔνδοξον, ὁ, ἡ ἄμεσος, τό ἄμεσον, ὁ, ἡ ἀθάνατος, τό ἀθάνατον, ὁ, ἡ φιλόπονος, τό φιλόπονον, ὁ, ἡ ἄδοξος, τό ἄδοξον, ὁ, ἡ ἐπίτιμος, τό ἐπίτιμον, ὁ, ἡ εὐπίστος, τό εὐπίστον, ὁ, ἡ δύσκολος, τό δύσκολον, ὁ, ἡ εὐρυθμος, τό εὐρυθμον κ.ἄ.

2) Μερικά ἀπλᾶ πού λήγουν σέ **-ιμος, -ιος, -ειος**, π.χ. μάχιμος, γόνιμος, πένθιμος, χρήσιμος, δόκιμος, βόρειος, γαμήλιος (γόνιμος περιοχή, βόρειος άνεμος, κ.ά.).

3) Τά ἐπίθετα: βάνουσος, βάρβαρος, ἡμερος, ἡρεμος, ἡσυχος, κίβδηλος, λάλος (= φλύαρος), λάβρος (= ὀρμητικός, σφοδρός).

Ἐξαιρέσεις:

α. Τά σύνθετα *ἀντάξιος, ἐναντίος* (= ἀντίθετος), *πάγκαλος* εἶναι *τρικατάληκτα* (ἀντάξιος -α -ον, ἐναντίος -α -ον, πάγκαλος, πάγκαλη, πάγκαλον).

β. Τά σύνθετα *ἀνάξιος, ἀναίτιος* καί τά ἀπλᾶ *βέβαιος* καί *ἔρημος* εἶναι *συγχρόνως καί τρικατάληκτα καί δικατάληκτα* (ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία ἢ ἡ βέβαιος, τό βέβαιον, ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία ἢ ἡ ἀνάξιος, τό ἀνάξιον).

Παράδειγμα κλίσεως ἐπιθέτου μέ οὐσιαστικό μαζί

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ὅν.	ὁ	ἔνδοξος	ἀγών	ἡ	ἔνδοξος	μάχη	τό	ἔνδοξον	ἔθνος
Γεν.	τοῦ	ἐνδόξου	ἀγώνος	τῆς	ἐνδόξου	μάχης	τοῦ	ἐνδόξου	ἔθνους
Δοτ.	τῷ	ἐνδόξῳ	ἀγῶνι	τῇ	ἐνδόξῳ	μάχῃ	τῷ	ἐνδόξῳ	ἔθνει
Αἰτ.	τόν	ἔνδοξον	ἀγῶνα	τήν	ἔνδοξον	μάχην	τό	ἔνδοξον	ἔθνος
Κλητ.	(ὦ)	ἔνδοξε	ἀγών	(ὦ)	ἔνδοξε	μάχη	(ὦ)	ἔνδοξον	ἔθνος

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ὅν.	οἱ	ἔνδοξοι	ἀγῶνες	αἱ	ἔνδοξοι	μάχαι	τά	ἔνδοξα	ἔθνη
Γεν.	τῶν	ἐνδόξων	ἀγῶνων	τῶν	ἐνδόξων	μαχῶν	τῶν	ἐνδόξων	ἔθνων
Δοτ.	τοῖς	ἐνδόξοις	ἀγῶσι	ταῖς	ἐνδόξοις	μάχαις	τοῖς	ἐνδόξοις	ἔθνεσι
Αἰτ.	τούς	ἐνδόξους	ἀγῶνας	τάς	ἐνδόξους	μάχας	τά	ἔνδοξα	ἔθνη
Κλητ.	(ὦ)	ἔνδοξοι	ἀγῶνες	(ὦ)	ἔνδοξοι	μάχαι	(ὦ)	ἔνδοξα	ἔθνη

